

Rusija. — V Rusiji nameravajo uvesti dohodninski davek. Pomanjkanje denarja prisililo je finančno ministerstvo do tega, da se vpelje novi davek. Na Ruskem je svoje dni že bil dohodninski davek, ki se je pa potem odpravil, ker ni bila potreba. Zopetna uvedba tega davka je prav pametna misel, kajti zdaj mora itak kmet vsa bremena nositi, zakaj bi jih torej tudi kdo drugi ne.

Grki v Bolgariji. — Novi Bolgarski šolski zakon določuje, da ima učitelje imenovati vlada. Grki v Rumeliji se torej boje, da se ne bi po grških šolah nastavljali bolgarski učitelji, ki bi izpodrivali grščino. Grške občine poslale so v tej zadevi že v Sofijo pritožbo in tudi grški poslanik potegnil se je že za bolgarske Grke. Pomagalo menda vse nič ne bo, kajti bolgarska vlada ima očitno namen izpodriniti grščino iz šol.

Obrtnija.

Bolgarska razstava.

III.

Na razstavi v Plovdivu se gledalcu predstavlja vsa Bolgarija. Bolgarska razstava je namreč v pravem pomenu narodna. Na njej so obilo zastopani vsi okraji. Lahko rečemo, da se dobi redko kje kaka razstava, ki bi tako živo in skupno predstavljala obraz kacega naroda. Seveda so razstave drugod morda lepše in sijajnejše, ali tako v celoto pa kulture narodove vendar ne predstavljajo, kakor jo razstava v Plovdivu. Večinoma so se je udeležili le domačini. Le za posamične stroke je bila razstava odprta tudi za tuje izdelke. Ti tuji izdelki pa vendar razstavi še ne jemlje narodnega značaja.

Ta razstava ima biti začetek in podlaga bolgarskemu narodopisnemu muzeju. Priznati moramo, da je to lep začetek. Koliko predmetov se bode lahko izročilo muzeju. Ta muzej bode po tem marsikaj ohranil, kar bi se sicer poizgubilo. Posebno je potreben muzej za ohranjenje narodnih noš. V tem oziru je razstava posebno bogata. Komisija za razstavo je posebno skrbela, da dobi narodne noše iz vseh krajev dežele in to ne le sedanje, temveč tudi starejše narodne noše. Posebno je v tem oziru dobro zastopan trnski okraj. Razstava noš je posebno zaradi tega zanimiva, ker ni zlepa dežele, kjer bi bilo toliko različnih noš, kakor Bolgariji. Vsak okraj, da vsaka vas ima svoje posebnosti, posebno ženske noše so kaj različne. Drugače se nosijo žene, kakor dekleta, drugače možje, kakor mladeniči. Nekatere teh noš so jako stare, po več stoletij. Bolgar se je do zadnjega časa trdo držal svoje narodne noše, le poslednja leta je semtertja posebno blizu mest začel udomačevati se tuji okus.

Moški nosijo skoro po vsej Bolgariji črne kosmate nizke, na vrhu plosknaste kape. Črni lahki kalpaki v mestih so pravo za pravo, kakor se na razstavi lahko prepričaš, le neka finejša posnema teh kmetskih kap. V južni Bolgariji, kjer so se bile bolj udomačile turške navade, nosijo tudi črne turbane. V nekaterih zapadnih krajih pa majhne živo rudeče kape, kakoršne nosijo otroci po vsej Bolgariji. Jopiči in pa široke hlače nosijo

navadno od temno-rujavega sukna, ki se imenuje aba. Pri Vidinu, okrog Sofije in pri Trnu pa nosijo belo obleko in jako ozke hlače. Okrog pasu nosi Bolgar navadno več metrov dolg volnat povoj (pas), v katerega gubah nosi seboj razne stvari. Gorjanci nosijo debele volnene nogovice (čorape). Bolgarska obutev so pa opanke.

Bele srajce so po rokavih in na prsih prešite z največ rudečimi okraski. Ti okraski so jako umetno delo in kažejo okus bolgarskega ženstva, ki te stvari izdeluje. Vsaka posamična vas ima drugačne okraske. Tako, da pravi veščak spozna po srajci, iz katerega kraja je kdo doma. Ob šivih je bolgarska okrašena obleka z različnimi vrvicami.

Obrtnijske raznoterosti.

Pocinkovana pločevina. Preiskave so pokazale, da je pocinkovana pločevina (pleh) mnogo trajnejši nego pokositrena. Poslednje se mnogo poprej loti rja. Pocinkovana pločevina pa baje ni dosti slabša od cinkaste, v nekaterih ozirih jo pa prekosi, ker se tako ne razteguje in krči ob različnem vremenu.

Razstava v Levovu. Dne 30. avgusta se je otvorila stavbeno-obrtna razstava v Levovu in bode trajala do 20. t. m. Razstava je dobro obiskana in za stavbenike jako poučna.

Važna iznajdba. V Green Pointu na Long Islandu je Tamar S. Crane v zvezi z dr. E. Bratfordam postavil stroj, ki reže iz orehovih in drugih hlodov deske, tudi najtanje, ne da bi naredil kaj žaganja. Ta stroj se je popolnoma bobro obnesel.

Kmetijstvo.

Črtice za čebelarje.

IV.

Velike sovražnice čebel so ose. Rade se prikradejo v panjeve, da si naberejo in se najedo medú, pa tudi čebele same pomore in je odneso v gnezdo mladini za hrano. Ker je osa jako gibčna, uide čebelam, ako jo preganjajo. Zdravo čebelo osa sicer redkokrat zmaga. Največ čebel ose pokončajo na paši. Omami osa najprej čebelo s pikom. Ose rade napravijo svoje gnezdo blizu ulnjaka in hodijo potem ropat v ulnjak. Taka gnezda uničiš s tem, da jih poliješ z vročo vodo in ali pa dobro prekadiš. S tem ne koristiš le čebelarstvu, temveč vsemu kmetijstvu. Posebno se priporoča pomladi pobijati ose, ker s tem se uniči cela kolonija, če se pomladi jedna osa ubije.

Nevarnejša za čebele kakor osa je pa sršen, kateri z medom obložene čebele zavratno napada in jim stare prsi. Večkrat se priklati v panjeve, da čebelam ropa med. Ker se mlada sršenova zalega živi posebno z mrtvimi čebelami, lahko v panjih sršeni napravijo veliko škode, ako se čebele zjedinjene ne upro. Zatorej njih gnezda na vse mogoče načine razdiraj in zlasti pomladi uničuj njih babilice. Dobro je, če pred panj postaviš steklenice, na pol napolnjene s pivom, kateremu se pridene kavino zličico medu. Čebele ne gredo v take steklenice, ker je jim

zoprni duh piva, sršeni pa tudi ose pa v steklenicah najdejo smrt.

Posebno nevarna je pa čebelam bregulja, to je velika osa, ki živi v peščenih krajih in se živi samo od čebelne hrane. V ulnjaku napravi jako veliko škodo. Od navadne ose loči se po tem, da ima debelejšo glavo, močnejše prsi, bolj stegnen zadnji život in močnejša ščipalnica. Živi v luknjah po peščenih tleh. Jajca nese v mrtve čebele. Čebelo kaj spretno vjame na cvetji. Ko jo umori, jo pa nese v svoje domovje. Priporočati je, da se gnezdo te ose razdirajo, posebno pomladi se morejo babice uničevati. K sreči da ta mrčes pri nas ni tako navaden, kakor v severnih krajih.

Mravlje so čebelam jako zoprne, zaradi njih zoprnega duha in jih vznemirjajo. Med jih večkrat privabi v panj. Neprevidni čebelar jih tudi večkrat sam privabi, ako razsipino, v kateri je še nekaj medu, stresa blizu panjev. Preženeš jih, če potrešeš pepela ali pa poliješ z vodo, v kateri je dolgo ležala gnila riba. Tudi scalnica pomaga. Ubrani se pa mravljam tudi s tem, da na kraj, kamor zahajajo mravlje, položiš s siropom namazano sukno, na katero mastni tekočini obvisijo mravlje, in jih pokončaš. To tako dolgo ponavljaš, da ne bode več mravelj. Tudi je dobro, če deneš, kamor prihaja mravlje, vlažno s sladorjem potreseno gobo. Kadar se napolnijo luknje mravelj, pa gobo vrzi v vročo vodo. Mravljišča pa pokončaš, če jih posuješ z neugašenim apnom in po tem poliješ z vodo. Tudi tobačni lug ali pa solna raztoplina z vročo vodo dobro pomaga.

Najnevarnejša izmed vseh mravelj je evropska pajčna mravlja (*mutilla evropea*), neka kosmata mravlja z rudečerjavimi prsi in belimi pasovi na zadnjem delu života. Ta mravlja se posebno rada vgnezditi v čmrljnih gnezdih in njene ličinke popolnoma pokončajo čmrljino zalego. Tudi v panje se prikrade ta mravlja, odkrije zalegino celice in vanje zanese jajca. Tako večkrat znese na stotine jajec, iz katerih se izležejo ličinke, ki pokončajo čebelno zalego. Ta mravlja pa tudi napada čebele in jih kar pokonča po trideset in še več, katere potem najdemo na dnu panja. Zato pa morajo čebelarji preganjati to mravljo, posebno, če jo najdejo blizu ulnjakov. Mej pajki je suha južina celo koristen, ker polovi mnogo škodljivih mrčesov, križni pojek je pa nevaren čebelam. Blizu panjev naprede svoje mreže, v katere polovi mnogo čebel. Te mreže mora čebelar že zaradi snažnosti ometati. Proti obširnimi pajčevinam, s katerimi preprežejo pajki včasih jeseni po polji in pašnikih, pa seveda čebelar ničesa storiti ne more.

Kmetijske raznoterosti.

Antinonin se imenuje novo sredstvo, s katerim se preženo razni škodljivi mrčesi, pa tudi uniči hišna goba. To sredstvo se mora v vodi raztopiti, potem se pa mora ž njim škropiti. Lepe vspehe so dosegli s tem sredstvom tudi proti škodljivki v gozdih gosenici „nonni“, s tem pa so brizgali raztopljino antinonina v drevesne vrhove.

Debelo sadje. Kdor hoče imeti lepo debelo sadje, naj na enem drevesu cepi dve različni vrsti, jedno zgodnjo in

jedno pozdno. Pozdno sadje se bode posebno lepo razvilo, ko bode že zgodnje obrano.

Rožni odpadki so posebno dober gnoj za rastline, ki se vzgojajo v loncih. Dobro je pa, če se ti odpadki zlože. Dobro je pa tudi, če se ti odpadki dolgo močijo v vodi in potem s to vsem rastlinam priliva.

Poučni in zabavni del.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

265.

Pri kralju Rumaniki. Zopet Mirambo. V Udjidji-u. Tanganika.

Sedaj se je Stanley obrnil proti Nilu Aleksandri, ki se tudi Kaghera naziva. Hotel je, da ga temeljito prouči, da preišče, od kodi prihaja voda te reke. V njegovih preiskavanjih mu je šel vrlo na roko vladar te zemlje, kralj Rumanika, kateri je njemu na ljubo sklical pravi geografski kongres. Nič čudnejšega nego mnenja teh domačinov o znanstvenih vprašanjih. Kar so povedali, bilo je smešno, časih fantastično, skoro vselej pa protislovno. Vendar pa je iz te zmesi potegnil Stanley po kako bilko, s kakoršno se zna okoristiti le izvedenec.

Sploh pa črncem nikakor ni šlo v glavo, da more človek radi golega znanstvenega preiskovanja tako daleč potovati, toliko potrošiti, toliko pretrpeti i. t. d. Ali kralj Rumanika je bil v tem pogledu prava izjema, pokazoval je najživejše zanimanje za Stanleyevo delo. Kedar je naš potnik govoril, obrnil se je kralj proti njemu in ga poslušal z največjo pozornostjo. Kedar je bilo treba pojasniti kako dvojbo, hipotezo, pri tisteh priči je poslal vladar po človeka, kateri je bil najbolje izveden in izpraševal ga je sam o prepornih točkah. On je vsak čas zatrjeval, da je zanj izredna čast, da ima belega človeka v svojej državi, in dal je voditi svojega gosta k jezeru, k obalam, na gore, k izvorom tople vode, k vsemu, kar je moglo zanimati potnika. Rumanika je nekako idealen črnc, in čas, ki ga je Stanley preživel na njegovem dvoru, bil je ploden na koristnih in važnih dokazilih za rešenje velikega problema o izvorih Nila.

Sedaj pa je Stanley spremenil svoj načrt, krenil je po drugem potu. Več kot leto dnij je bil posvetil preiskovanju najjužnejših izvirov Nila. Oplovil je Viktorijo Njanzo, in mogel je s Speke-om trditi, da ta neizmerna vodna površina je eno samo jezero, dočim so Livingstone, Burton in drugi pisali, da jih ima petero. On je prehodil peš na stotine milj severne obale, preiskal je zemlje, ki mejé na jezero Muta Nzige, in ker ni mogel proti Nilu Aleksandri, in ga je sledil do polovice njegovega toka. Ker pa so mu tu domačini pot zaprli, rekel je z Bogom zemljam v področju Nila, in krenil je proti Tanganiki.